

FR-HYE-04-422-08

AKUT ROMATİZMAL ATEŞ TEDAVİ VE KORUNMA REHBERİ

**ÇOCUK SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI
ÇOCUK KARDİYOLOJİ BİLİM DALI**

ROMATİZMAL ATEŞ NEDİR?

Eklemlerde gezici nitelikte ağrı, şişlik, kızarıklık ve sıcaklık; kalpte kapak harabiyeti, kalp yetersizliği; kol, bacak ve yüzde çeşitli (tik gibi) istemsiz hareketler. Deride dalga, dalga kızarıklık;deri altında nohut gibi şişlikler yapabilen bir hastalıktır. Diğer etkilerinin önemsiz ve geçici olmasına karşın, *kalp kapaklardaki etkisi* en tehlikelidir ve ömür boyu kalıcı olabilen arızalar bırakabilir.

ROMATİZMAL ATEŞİN SEBEBİ NEDİR?

Boğazda üreyen Beta Hemolitik Streptokok denen ve boğazda anjine sebep olan bakteriler romatizmal ateş yapabilir. Ancak boğazında bu bakteri üreyen herkes romatizmal ateşe yakalanmaz. Kişiden kişiye değişebilen bazı bünyesel özellikler de hastalığın gelişmesinde rol oynar. Bazı kişiler hasta olmadıkları halde taşıyıcı olarak boğazlarında streptokok bulundurabilirler.

ROMATİZMAL ATEŞ BULAŞICI MIDIR ?

Hayır, değildir. Fakat romatizmal ateşe yol açan bakteriler bulaşıcıdır.

ROMATİZMAL ATEŞ İRSİ MİDİR ?

Tam olarak bilinmiyor. Fakat bazı ailelerde daha sık görülebilmektedir.

KİMLER ROMATİZMAL ATEŞE YAKALANIRLAR ?

Daha çok 5-15 yaş arası çocuklar buna yakalanır. Bu yaşlar dışında oldukça nadir görülür. Daha önce romatizma geçiren çocuklar 15 yaş üzerinde de tekrar yakalanabilirler.

HER ROMATİZMAL ATEŞ MUTLAKA KALP ROMATİZMASI DA YAPAR MI ?

Hayır, romatizmal ateş sadece eklemleri tutabildiği gibi, kalbi de tutabilir. Veya ilk defa sadece eklemleri tutmuş bile olsa, tekrarlırsa kalbi de etkileyebilir. Bu nedenle hastalığın tekrarlamasının önlenmesi, tedavi edilmesinden çok daha kolay, çok daha zahmetsizdir.

ROMATİZMAL ATEŞE BİRDEN FAZLA KEZ YAKALANILABİLİR Mİ?

Evet, hatta bir kez yakalananın tekrar yakalanma şansı, hiç yakalanmayanlara göre oldukça fazladır. Bu nedenle bu hastaların mutlaka tekrarlama riskinden korunması gerekir.

KALP ROMATİZMASI NEDİR?

Romatizmanın kalp ve kapakçıklarda oluşturduğu hasara bağlı, kapakçıklarda oluşturduğu hasara bağlı, kapakçıklarda ve kalpte görülen işlev bozukluğudur.

ROMATİZMAL ATEŞ GEÇİREN BİR ÇOCUKTA ROMATİZMANIN TEKRARI TEHLİKELİ MİDİR?

Evet, tehlikelidir. Çünkü romatizmanın her tekrarı, kalbin kapakçıklarında giderek daha fazla hasar yapar ve ameliyatla kapakların değişmesi bile gerekebilir. Bu hem pahalı, hem de zor bir ameliyattır. En iyi suni kapak bile hiçbir zaman insanın kendi kapağı kadar iyi çalışmaz. Bu nedenle en iyisi; erken tanı, iyi tedavi ve tekrarlarının önlenmesidir.

ROMATİZMAL ATEŞ TEKRARINDAN NASIL KORUNULABİLİR?

1. Penisilin iğneleri 3 haftada bir muntazam olarak yaptırılmalıdır.
2. Boğaz iltihabı bulguları varsa hemen bir çocuk doktoruna götürülmeli ve iltihap tedavi ettirilmelidir.
3. Romatizmanın tekrarına ait bulgular varsa hemen polikliniğimize başvurulmalıdır.
4. Polikliniğimizce yapılan kontroller kesinlikle aksatılmamalıdır.

HANGİ BELİRTİLER ROMATİZMANIN TEKRARLANDIĞINI GÖSTERİR?

Ateş ve boğaz ağrısını izleyerek, eklemlerde ağrı, şişlik, kızarıklık, baş ağrısı, bulantı, kusma, halsizlik çabuk yorulma, nefes darlığı ve çarpıntı gibi bulgular görülebilir. Bunların yalnız biri bile görüldüğünde romatizmanın tekrarlama olasılığı araştırılmalıdır.

TEDAVİDE ÖNEMLİ NOKTALAR

YATAK İSTİRAHATI: Hasta ve yorgun olan kalbin istirahatle işi azaltılarak daha çabuk ve hasarsız iyileşmesine olanak sağlanır. Hastalığın başlangıcında çocuk, yemek ve tuvalet ihtiyaçlarını bile yatağında karşılamalı, veya tuvalete taşınmalıdır. Hastalık iyileştikçe, doktorunuzun önerilerine göre yavaş yavaş normal günlük hareketlere dönebilir. Yatak istirahati sırasında, nefes darlığı varsa hastanın başının ve sırtının altına yastıklar konmalıdır. Önerilenden daha uzun istirahat de sakıncalıdır.

UZUN ETKİLİ PENİSİLİNLER: Romatizmal ateşe sebep olan bakterilerin boğazda üremesini engelleyerek romatizmal ateşin tekrarlanmasını önler. Bazen 4 haftada bir yapılabilirse de 3 haftada bir yaptırmak daha iyidir. Çünkü 4. hafta ilacın etkinliği azaldığından koruma etkisi de azalmaktadır. Bu nedenle işi şansa bırakmamak için uzun etkili penisilini 3 haftada bir yaptırmak daha garantili korunma sağlar.

DİKKAT: Penisilin yaptırdıktan sonra deride kızarıklık, kırmızı döküntüler, kaşıntı, şişme gibi bulgular oluşursa hemen en yakın doktora gidilmelidir.

ASPIRİN: Sadece eklemleri tutan romatizmal ateşin en etkili ilacıdır.Midede ağrı, yanma, ekşime yapabilir. Tok karna alınmalıdır. Gerekğinde süt veya mideyi koruyucu ilaçlarla da alınabilir.

DİKKAT: Kulak çınlaması, bulantı, kusma, baş ağrısı, vücutta yer yer morluklar oluşması, siyah renkte kaka yapma ve kanama görülmesi halinde ilaç kesilip doktora gidilmelidir. Aspirin kullanıldığı sırada suçiçeği çıkarılması halinde de ilaç kesilmelidir.

KORTİZON: Kalp romatizmasının en etkili ilacıdır. İlaç alınırken yüzde şişme, kilo alma, iştahta artma, deride çatlama, vücutta kıllanma artışı görülebilir. Bu tip etkiler ilaç kesilince kaybolacaktır. Ayrıca kortizon, vücutta tuz ve su tutulmasına yol açtığından tansiyonun yükselmesine sebep olabilir. Bunu önlemek için kortizon alınması sırasında mümkün olduğunca az tuz yenilmelidir. (Kortizon tamamen kesildikten sonra normal tuzlu yenilebilir.) Midede ağrı, yanma, ekşime yapabileceğinden tok karna veya iki öğün arasında alınmalıdır. Kortizon birden kesilmemelidir. Ani kesilmeler zararlıdır.

KALBİN BAKTERİLERDEN KORUNMASI:

Kalp romatizması geçirmiş olanlarda endokardit yani kalp içi zarı iltihabı görülme olasılığı fazladır. Bundan korunmak için size polikliniğimizden verilecek olan enfektif endokardit korunma rehberi'ndeki önerilere de mutlaka uyulması gerekmektedir.

PENİSİLİN PROFİLAKSİSİ KULLANAN HASTALAR İÇİN

ÖNERİLER:

Depo penisilin: Akut eklem romatizması geçiren hastalarda “doktor tarafından aksi belirtilmedikçe” eklem romatizmasının tekrarlama riskine karşı her 21 günde bir kez yaptırılması zorunlu bir ilaçtır.

Sürekli depo penisilin kullanan hastanızın enjeksiyon sonrası ciddi ağrı problemi oluyor ise, ağrıyı azaltmak için;

Aritmal (Lidokain HCl) %2 / 5 ml ampul olarak, depo penisilin kutusu içindeki enjeksiyonluk su yerine, 3 ml aritmal ile sulandırılarak enjeksiyonu yaptırabilirsiniz.

Referans:

Amir J. ve ark: Lidokain as a diluent for administration of benzathine penicilin G. Pediatr Infect Dis J, 1998; 17: 890-893

İletişim Adresi:

Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi

Çocuk Kardiyoloji Bilim Dalı

Görükle 16059, Bursa

Tel:0-224-2950450